

פרשת בהעלותך

נושא השבוע: משה הנביא

נושא השבוע

פרשת **בהעלותך** מספרת שני סיפורים של ניסיון **לערער** על מנהיגותו של משה. בסיפור שלפנינו טוענים מרים ואהרן, אחיו של משה, כנגדו "וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֵן אֶתְּ מֹשֶׁה דַּבֵּר ה' הֲלֹא גַם בָּנוּ דַּבַּר" (במדבר י"ב 2) משה, מתוך ענווה אינו מגיב ובמקומו מגיב האל בשתי דרכים - **בתשובה** לשאלתם, ו**בעונש** - צרעת למרים הנעלמת רק לאחר תפילת משה.

התשובה לשאלתם של משה ואהרן היא **ההבחנה** בין משה לבין שאר הנביאים. האל מתגלה אל משה בדרך **שונה** מן הדרך שבה הוא מתגלה אל הנביאים האחרים. שימו לב למילה "**מראה**" המופיעה בפסוקים שלנו פעמיים, בשתי צורות של ניקוד: לנביאים כדוגמת אהרן ומרים ה' מתגלה "במִרְאָה" ופירושו - **במראות הלילה**, או אולי לא באופן ישיר אלא בדרך שרואים דרך ראי. ואילו לגבי משה נאמר "וּמִרְאָה" - ה' מראה לו את **פניו**, "פה אל פה" - באופן ישיר, כדבר איש אל רעהו; "לא בחידות" - אומר לו דברים **ברורים** ולא רמזים; "ותמונת ה' יביט" - רואה את דמותו של האל. לסיום נוזף האל במרים ואהרן: ומדוע "לא יִרְאֶתֶם לְדַבֵּר בְּעֵבְדֵי בְמִשְׁחָה?" (במדבר י"ב 8)

מה בפרשה

- **פסח שני** - עבור הטמאים שלא הקריבו את קורבן הפסח במועדו נדחה החג ל"ד באייר.
- **החצוצרות** - משה נצטווה לעשות חצוצרות אשר התקיעה או התרועעה בהן ישמשו סימן לאסיפת עם ולנסיעת המחנות.
- **"שיר הארון"** - תפילת משה בנסיעת הארון ובנוחו.
- **תבערה** - כתוצאה מתלוונות בני ישראל בערה אש ה' במחנה.
- **קברות התאוה** - בני ישראל התאוו למה שאכלו במצרים ובמיוחד לבשר. משה הביע לפני ה' את התמרמרותו על העול הכבד שהוטל עליו וה' ציווהו לבחור שבעים זקנים שיעזרו לו. לאחר מכן הוריד שלום רבים והכה את העם במגיפה.
- **צרעת מרים** - מרים ואהרן דברו רעות במשה וה' ענש את מרים בצרעת. משה התפלל לרפואתה.

פרשות

את המילה "**בית**" מבין **אבן עזרא** כמתייחסת באופן **מטאפורי** אל ביתו של האל, ו"נאמן" הוא "בן בית": "טעמו כבן בית שיכנס בלא רשות ואם יצטרך ידבר צרכיו. ואתם - כאשר אתודע לכם בחלום תדעו, ואם לא - אין לכם רשות לשאול".

תרגום יונתן מפרש "בית" באופן שונה - "**בית ישראל**". ו"נאמן" הוא "מהימן". המילה "נאמן" מתארת את היחס בין משה לעם ולא בין משה לאל כמו שמפרש **אבן עזרא**. **תרגום יונתן** שהוא תרגום ארמי לתורה, שוזר בתוכו גם פרשנות. כמו תרגומים עתיקים רבים.

נקודה לדיון:

- אילו תכונות צריכות לדעתכם להיות באדם שהאל מקבל אותו כבן בית והעם סומך עליו? במה מיוחד משה?

מ

חלקו הראשון של המדרש הוא **אינפורמטיבי**, ומתאר כי שבעים הזקנים קיבלו את נבואתם ממשה רבנו. שבעים הזקנים היו שבעים אנשים **חכמים** מחשובי העם, שתפקידם ככל הנראה היה לסייע למשה בהעברת דבר ה' לעם. (ישנה מחלוקת במפרשים אם נבואתם היתה רק לאותו יום או נמשכה אחר-כך). בפרשתנו מתוארת הדרך בה קיבלו **כושר נבואי**: "וַיֵּצֵא מֹשֶׁה ... וַיִּאָסֶף שְׁבַעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעָם ... וַיִּרְדּוּ ה' בָּעָנָן וַיִּדְבַר אֱלֹהֵי וַיִּאָצֵּל מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׁבַעִים אִישׁ הַזִּקְנִים" (וי"א 24-25). מכאן למד המדרש שנבואתם היתה משל משה.

ד

חלקו השני של המדרש מתמודד אם השאלה: האם נבואתו של משה לא **חסרה** בעיקבות האצלה זו? כדי לענות על שאלה זו מומשלת הנבואה **לאש הנר** המייצגת את המושפט.

ר

דברים **מופשטים** כמו חכמה, רעיונות ואמירות שונות – אינם דברים ניתנים לספירה ואינם מתכלים, לעומתם דברים **חומריים**: אוכל, כסף וכדומה, יש בהם כמות מסויימת, וכאשר לוקחים ממנה היא קטנה ולבסוף גם נגמרת. זו הסיבה שלרוב האדם מחלק את **רכושו** רק לאחר מותו, אך את **ידיעותיו** – עוד בחייו. רכושו יחסר לו, אך ידיעותיו יוסיפו להישאר גם אם יעביר אותן לאחרים – ויותר מכך: הן יקבלו משנה תוקף ועוצמה בכך שילמדו על ידי אנשים רבים.

ש

נקודות לדיון:

- ניתן לשאול את התלמידים האם האש היא מופשטת? הלא ניתן לראות אותה!! ניתן להסביר כי האש נראית כחומר, אך כל עוד יש לה חומר בעירה – היא תבער גם אם ידליקו ממנה עוד אלף נרות, והנרות האחרים ימשיכו גם הם לדלוק רק אם יהיה גם להם חומר בעירה.
- אדם המלמד את חוכמתו, החכמה אינה אובדת, היא נשארת באדם עצמו ואף משתבחת (כי לפעמים בעצם ההוראה לומד המורה עצמו דברים חדשים). ומה לגבי מקבלי החכמה? – לאחר שהתקבלה ממשהו חיצוני, צריך המקבל לשמור עליה, אם אין לאדם את חומר הבעירה – אם הוא לא ימשיך וילמד וישנן – תאבד החכמה ולא תישאר.

ה

בשיר הנבחר "**רואים רחוק רואים שקוף**" מוזכר הר נבו. **הר נבו** הוא ההר אליו עלה משה כדי לראות את ארץ ישראל – אליה הוביל את העם 40 שנה במדבר ואליה לא יכנס (במדבר ל"ב מ"ט, נ"ב). מהר נבו רואה משה את **כל** הארץ, ובשיר שלנו משמש הר נבו כסמל למקום המאפשר **ראיה כוללת**.

ט

ניתן לדבר עם התלמידים על הצורך לעצור מדי פעם בחיינו ולהסתכל על האירועים **בראיה כוללת**. ניתן גם לשאול על המילים "**רואים שקוף**" – למה התכוון המשורר?

ר